

Sygn. akt II Ca 785/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski – spr.

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Przemysław Grochowski

Sędzia Sądu Rejonowego Jolanta Mazurek – del.

ProtokolantStarszy sekretarz sądowy Ewelina Pietrak

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2013 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w Ł.

o podwyższenie renty

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 12 lipca 2013 roku, sygn. akt I C 638/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w Ł. na rzecz M. K. (1) kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 785/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie:

I. zasądził od pozwanego (...) Towarzystwa (...) z siedzibą w Ł. na rzecz powoda M. K. (1) kwotę 1.400 zł tytułem podwyższonej renty, w miejsce renty ustalonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 24 maja 2006 roku w sprawie o sygn. akt I C 1174/05, począwszy od września 2012 roku, płatnej do dziesiątego dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia płatności;

II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz powoda M. K. (1) kwotę 103,80 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu;

IV. nakazał pobrać od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie) kwotę 300 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. K. (1) jest synem H. K. i zmarłego tragicznie R. K.. Od 1986 roku rodzice powoda żyli w konkubinacie, z którego oprócz powoda urodziło się jeszcze dwoje dzieci M. K. (2) i R. K..

W dniu 8 stycznia 1993 roku R. K. zginął w wypadku drogowym spowodowanym przez kierującego samochodem ciężarowym, objętym umową ubezpieczenia zawartą z pozwanym zakładem ubezpieczeń. W czasie zderzenia pojazdów ojciec powoda nie miał zapiętych pasów, co należy uznać za przyczynienie do skutków wypadku w 20 %.

Gdyby samochód R. K. poruszał się z prędkością dozwoloną, prędkość w chwili zderzenia wynosiłaby około 44 km/h. Gdyby nadto R. K. kierując samochodem miał zapięte pasy bezpieczeństwa, obrażenia doznane wskutek wypadku byłyby mniejsze i mógłby on uniknąć śmierci. W ten sposób ojciec powoda w 20 % przyczynił się do powstania szkody i rozmiaru skutków zdarzenia.

R. K. był człowiekiem zamożnym, prowadził działalność gospodarczą na szeroką skalę, zajmował się szeroko pojętą branżą motoryzacyjną. Firma ojca powoda w 1992 roku została zakwalifikowana jako czwarta w kolejności pod względem wielkości obrotów. Za 1991 rok do opodatkowania podatkiem obrotowym została zgłoszona kwota 5.625.780.024 zł (przed denominacją). Ojciec powoda posiadał także znaczny majątek w postaci nieruchomości w M., T., R., L. i W. oraz 9 samochodów osobowych i ciężarowych. Był właścicielem dużego supersamu w L., w którym pracowało około 30 osób. Prowadził w T. produkcję włosia z szuszu bydłęcych na eksport do Niemiec. Zajmował się także produkcją pędzli oraz naprawą blacharską samochodów i sprowadzaniem samochodów z zagranicy. R. K. był nadto właścicielem stacji benzynowej w W. koło K.. Poziom życia jego rodziny był ponadprzeciętny. Powód wraz z rodzicami i rodzeństwem mieszkał w domu w T., rodzice zatrudniali gospozię, niańkę, a na wypoczynek letni i zimowy wyjeżdżali za granicę, np. do Grecji.

Rodzice powoda (mimo, że ojciec nie miał jeszcze rozwodu ze swoją pierwszą żoną) prowadzili wspólne gospodarstwo domowe i wspólnie, zgodnie dysponowali pieniędzmi zarobionymi przez R. K.. Matka powoda miała nieograniczony dostęp do konta bankowego konkubenta. Matka powoda z wykształcenia jest lekarzem, ale odkąd związała się z R. K., porzuciła pracę, zwolniła się i poświęciła wyłącznie prowadzeniu domu i zajmowaniu się trójką dzieci.

Wyrokiem z dnia 31 grudnia 1999 roku, sygn. akt I C 670/96, Sąd Okręgowy w Lublinie przyznał od pozwanego (wówczas Zakładu (...) Spółki Akcyjnej) m. in. na rzecz powoda rentę w wysokości 1.000 zł miesięcznie. Na skutek apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2000 roku, sygn. akt I ACa 131/00, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 grudnia 1999 roku w ten sposób, że obniżył zasądzoną na rzecz powoda kwotę skapitalizowanej renty i zmniejszył kwotę renty do 656 zł miesięcznie.

M. K. (1) w chwili śmierci ojca miał 3 lata, a w 1999 roku był uczniem III klasy szkoły podstawowej. Powód pobierał również rentę rodzinną, wynoszącą w 1999 roku 144,04 zł. Uczęszczał na dodatkowe zajęcia z języka angielskiego, rytmiki, szachów, pływania, plastyczne i muzyczne. M. K. (1) cierpiał wówczas na alergię, w tym pokarmową, oraz na liczne choroby dróg oddechowych, w tym zapalenie zatok, zapalenie oskrzeli na tle alergicznym. Wymagał zatem stałego nadzoru ze strony lekarza oraz leczenia klimatycznego, farmakologicznego, w tym antybiotykami. Znajdował się wtedy pod stałą opieką psychologa z uwagi na występujące u niego zaburzenia emocjonalne objawiające się dolegliwościami somatycznymi.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2006 roku, sygn. akt I C 1174/05, Sąd Rejonowy w Lublinie podwyższył powodowi rentę z kwoty 656 zł do kwoty 1.000 zł miesięcznie.

W 2006 roku M. K. (1) miał 15 lat i był uczniem III klasy gimnazjum, przygotowującym się do egzaminów do liceum. Korzystał wówczas z płatnych lekcji języka polskiego, uczęszczał na kursy języka angielskiego i języka niemieckiego. Nadal chorował na alergię i pozostawał z tego względu pod stałą odpłatną opieką lekarską. Ponościł również wydatki związane z potrzebami kulturalnymi i klasowymi. W 2006 roku wydatki związane z jego utrzymaniem wynosiły: na

wyżywienie – około 350 zł, telefon komórkowy – 30 zł, przejazdy MPK – 50 zł oraz koszt zakupu ubrań i kosmetyków – 150 zł.

Koszty utrzymania powoda od dnia śmierci ojca ponosiła także matka powoda H. K.. W 2006 roku matka powoda była zatrudniona jako lekarz na pełnym etacie w Szpitalu (...) w L. za wynagrodzeniem w kwocie 1.200 zł miesięcznie. Od listopada 2005 roku pracowała dodatkowo w (...) i z tego tytułu otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 460 zł miesięcznie. Pobierała też świadczenie rentowe wypłacane przez pozwanego w kwocie 720 zł miesięcznie, wynajmowała nieruchomość, osiągając dochód w kwocie 600 zł miesięcznie. Ponosiła wydatki związane z utrzymaniem mieszkania położonego w L., w którym zamieszkiwała wraz z dziećmi, spłacała kredyt mieszkaniowy w kwocie 180 zł miesięcznie. W 2006 roku H. K. na utrzymanie trójki dzieci, w tym powoda, przeznaczała 1.500 zł na córkę i po 1.200 złotych na synów.

Aktualnie M. K. (1) ma 21 lat i jest studentem I roku dwuletnich studiów stacjonarnych magisterskich drugiego stopnia Wydziału Nauk (...) na kierunku Informatyka i Ekonometria. Wybrany przez powoda kierunek studiów nie jest wykładany na (...) uczelniach, stąd konieczność studiowania w stolicy. Planowany termin ukończenia studiów ustalono na dzień 30 września 2014 roku. M. K. (1) mieszka sam na (...) stacji na M. przy ulicy (...), wynajmując jeden pokój.

Miesięczny koszt wynajęcia stacji w W. wynosi 850 zł i jest minimalny jak na (...) warunki. Na koszty zakupu jedzenia powód miesięcznie wydaje kwotę 900 zł. W W. powód korzysta z komunikacji miejskiej, ponosząc koszty biletu miesięcznego w kwocie 50 zł. Co tydzień bądź co dwa stara się przyjeżdżać do L. do matki, ponosząc z tego tytułu koszty dojazdów w kwocie 200 zł miesięcznie. Powód uczęszcza na lekcje języka angielskiego, ponosząc na ten cel wydatki w kwocie 300 zł miesięcznie. Koszt zakupu książek to wydatek rzędu 200 zł miesięcznie. M. K. (1) posiada telefon komórkowy, płacąc co miesiąc 100 zł abonamentu. Za Internet płaci co miesiąc 50 zł. M. K. (1) wydaje także 150 zł miesięcznie tytułem opłaty za basen i siłownię, 40 zł na fryzjera, 20 zł na gazety, 60 zł na zakup kosmetyków. Dwa razy do roku korzysta z wyjazdów wakacyjnych bądź ferii, których jednorazowy koszt to około 700 zł. Powód jest obecnie zdrowym, młodym człowiekiem, w związku z tym obecnie wydatki związane z ochroną jego zdrowia wynoszą około 80 zł miesięcznie i mają głównie związek z wizytami u stomatologa. Łącznie wydatki M. K. (1), zaspokajające jego podstawowe potrzeby życiowe, wynoszą 3.970 zł miesięcznie.

Od pozwanego powód otrzymuje aktualnie rentę w kwocie 1.042 zł miesięcznie, tj. powiększoną o wskaźnik waloryzacyjny. Pobiera świadczenie z ZUS w kwocie 300 zł miesięcznie, matka przekazuje mu na utrzymanie co miesiąc kwotę 1.300 zł. W chwili obecnej powód dysponuje zatem kwotą 2.642 zł miesięcznie.

Pod koniec 2012 roku M. K. (1) pracował na stanowisku stażysty, ale z uwagi na niemożność pogodzenia pracy z nauką, zrezygnował z zatrudnienia i z wynagrodzenia w kwocie 700 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny.

Sąd Rejonowy wskazał, że okoliczności związane z zasadą odpowiedzialności pozwanego nie były sporne.

Sąd pierwszej instancji dał wiarę zeznaniom H. K. oraz przesłuchanego w charakterze strony powoda M. (...), uznając, że składane były w sposób logiczny i rzeczowy, a nadto spontaniczny i szczery, korelowały z treścią dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz ze sobą, zwłaszcza w zakresie kluczowej dla wysokości renty kwestii zmiany okoliczności, o jakich mowa w art. 907 § 2 k.c.

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy uznał za zasadne żądanie podwyższenia renty do kwoty 1.400 zł miesięcznie.

W myśl art. 907 § 2 k.c., jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie.

W razie wystąpienia różnorodnych zjawisk w stosunkach ekonomicznych lub osobistych poszkodowanego, wpływających na ocenę wysokości szkody wyrównywanej rentą należy dokonać ich porównania i dostosować wysokość renty do wyniku tego porównania.

W przypadku żądania podwyższenia renty na powódzie spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności świadczących o zmianie stosunków (art. 6 k.c.).

Zdaniem Sądu Rejonowego w sytuacji powoda nastąpiła istotna zmiana stosunków, kształtująca treść obowiązku pozwanego w zakresie renty. Istotnie zwiększyły się bowiem wydatki powoda na jego utrzymanie i bieżące potrzeby. Sąd Rejonowy podniósł, że w dacie ustalania renty w 2000 roku powód był uczniem III klasy szkoły podstawowej, w 2006 roku, kiedy to renta była uprzednio podwyższana do kwoty 1.000 zł miesięcznie, miał lat piętnaście, zaś obecnie jest studentem. Wcześniej koszty utrzymania powoda jako dziecka a następnie nastolatka związane były nie tylko z edukacją, ale przede wszystkim z wydatkami na korepetycje, w tym zajęcia z języków obcych.

Rozpoczęcie studiów przez powoda skutkuje – wbrew twierdzeniom pozwanego – wzrostem jego wydatków, a w okresie studiów nie jest możliwe podjęcie zatrudnienia i uzyskanie dodatkowych dochodów. Powód w 2012 roku był zatrudniony na stanowisku stażysty za wynagrodzeniem w granicach 600 zł – 700 zł miesięcznie. Jednak z uwagi na konieczność kontynuowania nauki na wyższej uczelni w systemie studiów dziennych nie był w stanie pogodzić obowiązków studenta z możliwością dodatkowego zarobkowania i zrezygnował ze stażu.

Istotnie, również matka powoda zobowiązana jest do jego utrzymania i alimentacji, a jej sytuacja majątkowa jest bardzo dobra. Z zeznania podatkowego PIT-37 wynika, iż w 2010 roku osiągnęła ona przychód w rocznej wysokości 63.558,42 zł. Nie ma ona też już na utrzymaniu dorosłej córki jak w 2006 roku, a jedynie powoda i jego brata. Za lata 2007 – 2012 z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej oraz dochodów uzyskiwanych z najmu posiadanej nieruchomości uzyskała ona łącznie 331.033,32 zł, pomniejszonych o wydatki. Miesięczny dochód matki powoda w roku 2012 wynosił 3.454,39 zł.

Sąd Rejonowy podniósł jednak, że zgodnie z art. 446 § 2 k.c. osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego, przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Zasądzona renta nie może być wyższa od kwoty, którą zmarły ojciec powoda byłby zobowiązany świadczyć z tytułu obowiązku alimentacyjnego, a przy ustalaniu jej wysokości należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 k.r. i.o. (usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego) oraz w art. 446 § 2 k.c.

Renta na rzecz dziecka w związku ze śmiercią jednego z rodziców powinna być zasądzona do czasu uzyskania przez niego zdolności do pracy zarobkowej (aż do ukończenia studiów, jeżeli zostały podjęte bezpośrednio po ukończeniu szkoły średniej) i niezależnie od tego, czy drugie z rodziców jest w stanie je utrzymać.

Sąd Rejonowy wskazał, że wprawdzie usprawiedliwione potrzeby powoda w postaci konieczności zakupu leków i co najmniej czterokrotnych wizyt w ciągu roku u alergologa, związanych z bardzo częstymi infekcjami dróg oddechowych, na które powód zapadał w dzieciństwie i jako nastolatek, odpadły wskutek zmiany okoliczności, ale zostały one zastąpione innymi usprawiedliwionymi potrzebami.

M. K. (1) jest dwudziestojednoletnim mężczyzną, studiującym w W. w systemie studiów dziennych, co związane było z koniecznością przeniesienia przez niego całego centrum życiowego właśnie w to miejsce, a w związku z tym z koniecznością wynajęcia stancji.

Wobec niemożności podjęcia zatrudnienia powód jako student dzienny pozostaje na utrzymaniu matki, która (uwzględniając jej możliwości finansowe) jest w stanie przekazywać synowi co miesiąc kwotę 1.300 zł. Powód opłaca czynsz za stancję w kwocie 850 zł miesięcznie. Na jedzenie wydaje co miesiąc kwotę 900 zł. Ograniczając do minimum koszty przejazdu po W. powód kupuje bilet miesięczny za kwotę 50 zł. Co tydzień bądź dwa stara się przyjeżdżać do

L., do matki, ponosząc z tego tytułu koszty dojazdów w kwocie 200 zł miesięcznie. M. K. (1) uczęszcza na lekcje języka angielskiego, płacąc co miesiąc 300 zł. Koszt zakupu książek to wydatek rządu 200 zł miesięcznie. Posiada telefon komórkowy, płacąc co miesiąc 100 zł abonamentu. Za Internet płaci co miesiąc 50 zł. Powód wydatkuje także 150 zł miesięcznie tytułem opłaty za basen i siłownię, 40 zł za fryzjera, 20 zł z tytułu zakupu gazet, 60 zł za zakup kosmetyków. Dwa razy do roku korzysta z wyjazdów wakacyjnych bądź ferii, których jednorazowy koszt to około 700 zł. M. K. (1) jest obecnie zdrowym, młodym człowiekiem, w związku z tym obecnie wydatki z tym związane wahają się w granicach kwoty 80 zł i mają związek głównie z wizytami u stomatologa. Obecne wydatki powoda zaspokajające jego podstawowe potrzeby życiowe wynoszą łącznie 3.970 zł.

Skoro celem renty z art. 446 § 2 k.c. jest restytucja, w granicach możliwych do zrealizowania, tego stanu rzeczy, jaki istniał w chwili śmierci bezpośrednio poszkodowanego, Sąd pierwszej instancji przyjął, iż powód w obecnej sytuacji rodzinnej mógłby liczyć na co najmniej taką jak poprzednio albo nawet i większą pomoc ze strony zmarłego ojca. Zmarły ojciec powoda był człowiekiem bardzo zamożnym, prowadził działalność gospodarczą na szeroką skalę, która w dniu dzisiejszym, gdyby tylko żył, z pewnością przynosiłaby mu co najmniej takie dochody jak przed śmiercią. R. K. był bardzo dobrym ojcem i nie czyniłby powodowi ograniczeń w zakresie utrzymania go jako studenta w W..

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 103,80 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie z pkt IV. wyroku Sąd Rejonowy uzasadnił przepisami art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.c.2

*

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł., zaskarżając go w pkt I., III i IV.

Skarżący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c., przez:

- przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów polegające na uznaniu przez Sąd, że w sprawie zostało wykazane, że u powoda nastąpiły zmiany w zakresie jego potrzeb uzasadniające podwyższenie renty zasądzonej na podstawie art. 446 § 2 k.c. do kwoty 1.400 zł miesięcznie, podczas gdy powód nie przedstawił dowodów w celu wykazania wysokości tych potrzeb, w szczególności wysokości kosztów nauki, wydatków związanych z uczęszczaniem na siłownię, na lekcje języka angielskiego oraz uiszczanego czynszu najmu lokalu,

- brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i błędne przyjęcie przez Sąd, że miesięczne wydatki powoda kształtują się na poziomie 3.970 zł, gdy z okoliczności faktycznych sprawy nie wynika, aby powód ponosił wydatki w takiej wysokości;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego przez:

a) błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 446 § 2 k.c. w zw. z art. 362 k.c. poprzez przyjęcie, iż nastąpiło pogorszenie się sytuacji życiowej powoda w wyniku śmierci ojca uzasadniającej zasądzenie renty w kwocie 1.400 zł, bez uwzględnienia 20 % przyczynienia się poszkodowanego do powstania i rozmiaru szkody,

b) naruszenie art. 907 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że zmieniły się stosunki w sferze majątkowej powoda w takim stopniu, w jakim uzasadniałyby podwyższenie renty do kwoty 1.400 zł, podczas gdy powód nie wykazał, czy i w jakim zakresie zwiększyły się jego potrzeby.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w zakresie uwzględnionym w pkt I. zaskarżonego wyroku, odpowiednią zmianę rozstrzygnięć z pkt III. i z pkt IV. zaskarżonego wyroku, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest zasadna.

Odnosząc się do uzasadnienia zaskarżonego wyroku należy Sądowi Rejonowemu zwrócić uwagę, że mimo jego obszerności, nie przedstawił w sposób klarowny wywodu uzasadniającego treść zaskarżonego wyroku.

Zbędnie Sąd Rejonowy zamieścił w tym uzasadnieniu szczegółowe przedstawienie stanowisk stron i ustalenia faktyczne co do okoliczności śmierci ojca powoda (skoro był związany wcześniejszymi orzeczeniami co do zasady odpowiedzialności pozwanego, obowiązku zapłaty przez niego powodowi renty i stopnia przyczynienia się do skutków wypadku przez ojca powoda). Całkowicie niepotrzebne były rozważania Sądu pierwszej instancji na temat charakteru wyroku podwyższającego rentę w sytuacji, gdy okoliczności niniejszej sprawy tego nie wymagały, a obowiązkiem Sądu Rejonowego było jedynie ustalenie, czy zaistniały okoliczności, które należy uznać za zmianę stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c., na czym one polegały i do jakiej wysokości uzasadniają one podwyższenie renty.

Jednocześnie Sąd Rejonowy nie ustrzegł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku błędów, nieścisłości i omyłek pisarskich, aczkolwiek nie rzutowały one ostatecznie na prawidłowość zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego należy zwrócić uwagę, że Sąd Rejonowy częściowo błędnie wyliczył wydatki ponoszone przez powoda. Suma wydatków wyliczonych przez Sąd pierwszej instancji nie odpowiada podanej kwocie 3.970 zł miesięcznie, a kwocie około 3.200 zł miesięcznie (rozkładając sumę wydatków ponoszonych przez powoda na wyjazdy wakacyjno-feryjne na 12 miesięcy). Dodatkowo w tym zakresie Sąd Rejonowy poczynił niedokładne ustalenia faktyczne, gdyż z wiarygodnych zeznań powoda (k. 73v, 47-47v, 57-57v) wynika, że wydaje na stancję około 850 zł miesięcznie, na wyżywienie – 900 zł miesięcznie, na podróże pomiędzy W. a L. – 200 zł miesięcznie, na naukę języka angielskiego – 300 zł miesięcznie, na wyjścia na siłownię i basen – 150 zł miesięcznie, na odzież – 150 zł miesięcznie, na wyjścia do kina – 100 zł miesięcznie, na komputer i telefon komórkowy około 100 zł miesięcznie (kupuje je co 3-4 lata), na wyjazdy wakacyjne około 150 zł miesięcznie (są to 2-3 wyjazdy rocznie, a koszt jednego to kwota około 700 zł). Na opiekę zdrowotną wydaje 80 zł miesięcznie, ma sprzęt i ubiór sportowy – 60 zł miesięcznie, na abonament za telefon komórkowy – 60 zł miesięcznie, na kosmetyki – 60 zł miesięcznie, na Internet – 50 zł miesięcznie, na fryzjera – 40 zł miesięcznie, na gazety – 20 zł miesięcznie, na bilet komunikacji miejskiej – 50 zł miesięcznie. Na książki do nauki wydaje 200 zł miesięcznie. Łącznie odpowiada to kwocie około 3.520 zł miesięcznie.

W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy poczynił natomiast prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Wbrew zarzutowi apelacji ustalenie przez Sąd pierwszej instancji wysokości wydatków powoda na podstawie jego zeznań oraz na podstawie zeznań jego matki, bez przedstawienia przez powoda dokumentów świadczących o wysokości ponoszonych wydatków, nie jest wykroczeniem poza granice swobodnej oceny dowodów.

Skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymagałoby wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, jedynie bowiem to może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający z zebranego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, ocena tego sądu nie narusza przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać, choćby z materiału tego dawały się wysnuć również wnioski odmienne. Tylko wówczas, gdy brakuje logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo – skutkowych, przeprowadzona przez sąd orzekający ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 roku, sygn. IV CK 122/05, Lex nr 187124).

Co do zasady Kodeks postępowania cywilnego nie ustanawia żadnej hierarchii dowodów ani wymagań co do rodzaju dowodów, jakie należy przedstawić, a ocenę zeznań powoda i jego matki dokonaną przez Sąd pierwszej instancji należy uznać za prawidłową i mieszczącą się w granicach swobodnej oceny dowodów.

Należy zwrócić uwagę na to, że zasady doświadczenia życiowego przemawiają za tym, że podawane przez powoda kwoty są realnymi i rzeczywistymi wydatkami. W szczególności wiarygodna jest podawana przez powoda kwota 900 zł, uiszczana za stancję w W. (samodzielny pokój), kwota wydatków ponoszonych na dodatkowe zajęcia sportowe i lekcje języka angielskiego, czy innych koszty nauki. O szczerości zeznań powoda świadczy chociażby to, że podaje wysokość wydatków ponoszonych na wyjazdy wakacyjne w kwotach bardzo umiarkowanych, świadczące o tym, że standard tych wyjazdów jest dość niski. Podawane przez powoda kwoty nie wykraczają poza kwoty wydatków, jakie – logicznie rzecz biorąc – ponosiłby dobrze sytuowany młody człowiek studiujący dziennie w W..

Nie można ocenić ich charakteru jako zbyt wysokiego, a słusznie Sąd Rejonowy podkreślił, że renta wypłacana powodowi powinna odpowiadać usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego i możliwościom majątkowym oraz zarobkowym jego ojca (art. 446 § 2 k.c. w zw. z art. 135 § 1 k.r.i.o.). Dobra sytuacja materialna jednego z rodziców (obecnie matki powoda) nie mogłaby też zwolnić ojca powoda z obowiązku jego odpowiedniej alimentacji (co najmniej w równym stopniu, a uwzględniając jego znaczną zamożność – niewątpliwie w stopniu wyższym od matki), a w konsekwencji nie może przemawiać za ustaleniem renty należnej powodowi od pozwanego na niskim poziomie, uwzględniającym to, że matka powoda stara się dostarczyć powodowi środki niezbędne na pokrycie jego wydatków, nawet kosztem swoich potrzeb, w pewien sposób czyniąc to za pozwanego, który spełnia świadczenia rentowe w wysokości niewystarczającej. Pod pojęciem usprawiedliwionych potrzeb nie należy też rozumieć potrzeb minimalnych, jakie konieczne są do utrzymania się osoby studiującej w W., ale potrzeby, jakich zaspokojenia zasadnie mógłby oczekiwać powód od rodziców żyjących na określonej stopie życiowej i dysponujących określonym majątkiem i dochodami. Nie można bowiem tracić z pola widzenia faktu, że renta zasądzona na podstawie art. 446 § 2 k.c. ma rekompensować powodowi utratę świadczeń alimentacyjnych ze strony zmarłego ojca, a zatem należy dążyć do przywrócenia – w tym zakresie – stanu, jaki z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością istniałby, gdy ojciec powoda nie zginął. Przypomnieć należy, że ojciec powoda był przedsiębiorcą, osobą bardzo zamożną i zaradną, osiągającą znaczne dochody, zapewniającą dzieciom utrzymanie na poziomie znacznie wyższym od przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa.

W okolicznościach niniejszej sprawy należy uznać za logiczny i zgodny z zasadami doświadczenia życiowego wniosek, że studiujący dziennie w W. powód otrzymywałby od rodziców miesięcznie środki rzędu około 3.500 zł, które pozwalałyby na jego utrzymanie w okresie studiów na poziomie odpowiadającym stopie życiowej rodziców i na zaspokajanie wymienionych wyżej potrzeb. Słusznie Sąd Rejonowy wskazał, że pomiędzy okresem 2006 roku, gdy powód był uczniem III klasy gimnazjum i chwilą obecną, gdy studiuje dziennie poza miejsce zamieszkania, nastąpiła istotna zmiana stosunków, uzasadniająca zastosowanie art. 907 § 2 k.c. i odpowiednie podwyższenie renty.

Powód od matki otrzymuje miesięcznie kwotę około 1.300 zł, a także pobiera rentę z ZUS w kwocie 300 zł miesięcznie. Różnica pomiędzy jego uzasadnionymi wydatkami a tymi dochodami wynosi około 1.900 zł. Oznacza to, że powodowi należałaby się renta w takiej wysokości, ale uwzględniając prawomocnie ustalone przyczynienie się ojca powoda do skutków wypadku, pozwany zobowiązany jest do wypłaty renty w kwocie o 20 % niższej. Kwota podwyższonej renty, zasądzona przez Sąd Rejonowy, nie przekracza zatem kwoty renty należnej powodowi z uwzględnieniem stopnia przyczynienia się jego ojca (art. 362 k.c.), mimo, iż Sąd Rejonowy nie wskazał wyraźnie, że uwzględnia to przyczynienie (aczkolwiek ustalił jego wysokość w stanie faktycznym).

Tym samym nie są trafne również podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego, przy czym zauważyć należy, że naruszenie art. 907 § 2 k.c. skarżący wiąże nie z błędną wykładnią czy zastosowaniem tej normy, ale z wadliwymi ustaleniami faktycznymi, a więc w istocie zdaniem skarżącego nieodpowiednie zastosowanie tego przepisu miało być wynikiem błędu w ocenie dowodów a nie naruszenia prawa materialnego.

Skarżący nie sformułował żadnych zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego w zakresie rozstrzygnięć o kosztach procesu i o nieuiszczonych kosztach sądowych, a Sąd Odwoławczy z urzędu uwzględnia tylko naruszenie prawa materialnego oraz nieważność postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, sygn. II CSK 400/07, Lex nr 371445). Nie było zatem podstaw do zmiany tych rozstrzygnięć, aczkolwiek należy Sądowi Rejonowemu zwrócić uwagę, że rozstrzygnięcie z pkt IV. zaskarżonego wyroku powinno zostać uzasadnione przepisem art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z odpowiednio zastosowanymi przepisami k.p.c. o kosztach procesu.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Apelacja pozwanego została oddalona, toteż powinien on zwrócić powodowi koszty postępowania odwoławczego obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika – adwokata w wysokości określonej zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461).

Z tych wszystkich względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 Omyłkowo określając go jako D. D..

2 Oczywista omyłka, Sądowi Rejonowemu chodziło o art. 100 k.p.c.